

його конкурентоздатності на сучасному ринку праці. Спрямованість хореографічного навчання майбутніх діячів сценічного мистецтва варіює в залежності від цільової настанови, кваліфікаційних характеристик обраної спеціальності, а також сфери її практичного застосування у виробництві. Актуальною залишаються тенденції модернізації професійної підготовки майбутнього фахівця-хореографа в закладах вищої освіти на основі компетентнісного підходу, збагачення хореографічної педагогіки інноваційними ідеями, впровадження сучасних хореографічно-педагогічних технологій у процес викладання професійно-орієнтованих дисциплін.

Список використаних джерел

1. Благова Т.О. Розвиток хореографічної освіти в Україні: історико-педагогічний концепт : монографія. Полтава : ТОВ : АСМІ. 2020. 488 с.
2. Благова Т.О. Розвиток хореографічної освіти в Україні у структурі навчальних закладів культури і мистецтва. *Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»*. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Київ. Вип. 3. 2021. С. 58–65.
3. Blahova, T. Formation of concepts of higher choreographic education in Ukraine. *ASSOCIATION AGREEMENT: DRIVING INTEGRATIONAL CHANGES: Collective monograph*. Accent Graphics Communication. Chicago, Illinois, USA, 2019. 617–628.

Тетяна ФАЗАН

РОДИННА ПЕДАГОГІКА ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ ДУХОВНО-МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ДОШКІЛЬНИКІВ

Соціальні трансформації останнього десятиліття в Україні спричинили збіднення переважної частини сімей, збільшення робочої і побутової зайнятості дорослих. Великою проблемою нашого суспільства є безробіття, що об'єктивно обмежує матеріальні можливості сім'ї. Наслідком цього є зниження рівня життя, зростання конфліктності у взаєминах між дорослими та дітьми, тривожна атмосфера в домі, низька духовно та суспільна культура, жорстокість стосовно дітей. Катастрофічно знижуються емоційні зв'язки між поколіннями, зникають спільні форми діяльності, необхідні для повноцінного духовно-морального розвитку дитини. В умовах, коли сім'я перестає ефективно виконувати свої інституційні функції в сім'ї, актуальним є питання її впливу на виховання дітей та формування в них духовно-моральних якостей та цінностей.

На жаль, сучасна родина перестала служити монополістом у передачі досвіду старших поколінь, тим безпосереднім природним осередком наслідування й копіювання досвіду реальних взаємин чоловіка й дружини, батьків та дітей, старших і молодших. Нинішня молодь має поверхові уявлення про ту складну культуру взаємин, якої вимагає родинне життя: «їм ніхто не говорив, і вони не знають, що жити в шлюбі, жити день у день разом в одній кімнаті, не в щасливі години побачень, а все життя - це не стільки черпати воду з криниці щастя, скільки відкривати нові джерела - це великий ні з чим не порівнянний труд, напруження. Для цього потрібна величезна культура, моральна підготовка, школа мудрості».

Відома українська дослідниця А. Богуш зауважує, що останнім часом з'явилася низка наукових статей, у яких неоднозначно називаються найвагоміші прорахунки сучасної педагогіки. Один із них – свідоме нехтування загальнолюдськими цінностями, які викристалізувалися в народній педагогіці протягом віків, на основі яких формувалися моральні принципи цілих поколінь українського народу [2]. Тому, як наслідок – у

сучасному вихованні спостерігається тенденція до байдужості, бездуховності, неповаги, що йде всупереч українським народним педагогічним традиціям.

Сім'я – джерело продовження життя нації та вічності. Кожна людина бере свій початок з сім'ї і саме тут формується її головне становлення як особистості, пізнання і засвоєння норм моральної поведінки, розвиток гуманних почуттів та духовної спрямованості.

Родина є основою держави. Родина, рід, родовід, народ – поняття, що розкривають моральну й духовну сутність, природну послідовність основних етапів формування людини. Від роду до народу, нації – такий природний шлях розвитку кожної дитини, формування її національної свідомості й громадянської зрілості.

Нині матеріальні цінності домінують над духовними, тому у дітей спотворені уявлення про доброту, милосердя, великодушність, справедливість, громадянськість і патріотизм [5]. Високий рівень дитячої злочинності викликаний загальним зростанням агресивності і жорстокості в суспільстві. Більшість сучасних дітей мають емоційну, вольову та духовну незрілість.

У сучасній системі дошкільної освіти питанню духовно-морального виховання приділяється серйозна увага. Здійснення роботи по даному напрямку обумовлено існуючою соціальною ситуацією і підтверджується нормативно-правовими документами.

В науці немає єдиного розуміння суті, змісту і завдань виховання духовності і завдяки різноманіттю підходів, можна виділити в них спільне. *Духовність* – це потреба і здатність людини прагнути до вершин буття, слухати свій внутрішній голос і безкорисливо, за покликом серця, проявляти дійсну любов до оточуючих людей і природи.

У зв'язку з цим *духовно-моральне виховання* - це цілеспрямований педагогічний процес взаємодії дитини з елементами духовної культури, спрямований на становлення внутрішньої системи духовних цінностей (абсолютних та загальнолюдських) [4].

Окреслимо визначення дефініції, що стосуються загального процесу формування. Під формуванням розуміємо розвиток довершених особистісних якостей людини, що постають результатом генетично заданих і соціально набутих нею інтегральних властивостей у процесі дії стихійних чинників і цілеспрямовано створених умов для функціонування механізму ціннісно-нормативної регуляції різнобічної поведінки особистості.

Духовно-моральне виховання дитини включає в себе формування і розвиток таких компонентів, як:

- загальнолюдські цінності – набуті попереднім поколінням морально-духовні надбання, що є основою поведінки і життєдіяльності окремої людини та суспільства загалом;
- національні цінності – це історично зумовлені і створені народом погляди, ідеали, традиції, звичаї, обряди, які ґрунтуються на загальнолюдських цінностях, але відрізняються національними проявами і є основою соціальної діяльності людей певної етнічної групи;
- громадянські цінності – це цінності, які проявляються у почутті власної гідності, внутрішньої свободи, дисциплінованості, повазі до інших, у гармонійному поєднанні патріотичних, національних та міжнаціональних почуттів.
- сімейні цінності – це цінності, які є основними в стосунках у сім'ї, що проявляються у шанобливому ставленні до членів родини, до старших, згадках про предків, піклуванні про сім'ю [1].

З метою цілісного виховання дитини дошкільного віку потрібно формувати і розвивати кожний компонент окремо і в поєднанні, оскільки вони доповнюють один одного.

Базовими цінностями, на яких ґрунтуються усі інші є загальнолюдські, які включають в себе виховання таких основних людських духовно-моральних якостей як: доброта, правда, любов, чесність, гідність, краса, мудрість, справедливість тощо.

Головними завданнями формування духовно-моральних цінностей є:

1. Систематично підвищувати професійну компетентність педагогів з духовно-морального виховання дошкільнят;
2. Виховувати у дітей почуття любові і прихильності до сім'ї, роду та Батьківщини;
3. Розширювати уявлення про культуру, православні свята та народні традиції свого народу;
4. Сприяти формуванню духовно-моральних якостей у процесі встановлення позитивних міжособистісних відносин, таких як: чуйність, товариськість, дружелюбність;
5. Залучати батьків в освітню діяльність по духовно-моральному вихованню дітей [2].

Для реалізації цих завдань необхідно створити умови для духовно-морального розвитку дитини в тісній взаємодії ЗДО з сім'єю [3]. Дуже важливо, щоб моральне становлення дитини передбачало не тільки засвоєння знань та уявлень про норми і правила поведінки, вироблення звички дотримувати ці правила і виховання моральних почуттів, але і відбувалося освоєння, накопичення і збагачення духовного та морального досвіду у всіх аспектах його прояву. Для формування духовного світу дитини потрібен системний підхід. Він передбачає цілісний, ієрархічний, взаємозалежний і відкритий процес залучення дітей до цінностей у їх постійному розвитку й саморозвитку, а також наступність і безперервність.

Одним з основних шляхів формування духовно-моральних цінностей дошкільників є вдосконалення змісту роботи. Вона має пронизувати усі ланки освітнього процесу і, передусім, виховний процес, що є одним з найголовніших напрямків роботи ЗДО й охоплює організацію усієї життєдіяльності дитини. Уточнення й конкретизація змісту роботи щодо формування духовно-моральних цінностей повинна здійснюватися за двома напрямками: відповідно до морально-етичних установ суспільства; відповідно до вікових особливостей і психічних форм їх засвоєння.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Особистість на шляху до духовних цінностей. Київ ; Чернівці : Букрек, 2018. 320 с.
2. Богуш А. М. Принципи народознавчої педагогіки. *Педагогіка і психологія*. 1994. № 2. С. 35.
3. Вашак О. О. Значення педагогіки народознавства в сучасній національній системі виховання. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 5. С. 101–108. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2015_5_14
4. Ващенко Т. Г. Діагностика моральних цінностей особистості школярів. *Рідна школа*. 1996. № 2. С. 24–25.
5. Вишневський О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. Дрогобич : Коло, 2006. 608 с.

Руслана ВЕЛИЧКО

ОСОБЛИВОСТІ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ В УНІВЕРСИТЕТАХ

Заклади освіти, які працюють в режимі активного пошуку, якісно відрізняються від тих, що працюють традиційно. Це наклало певний відбиток на всю систему